

Sygnatura akt III C 910/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

S., dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie III Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący - SSR Magdalena Głogowska

Protokolant: Marika Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2017 r. w Szczecinie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W.

przeciwko G. Z.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej G. Z. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W. kwotę 2.801,38 zł (dwóch tysięcy ośmiuset jeden złotych i trzydziestu ośmiu groszy) z odsetkami ustawowymi (za opóźnienie) od dnia 23 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanej G. Z. na rzecz powoda (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W. kwotę 539,80 zł (pięciuset trzydziestu dziewięciu złotych i osiemdziesięciu groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt III C 910/16

Uzasadnienie wyroku w postępowaniu uproszczonym

W dniu 22 kwietnia 2016 r. powód (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanej G. Z. na rzecz powoda kwoty 4.021,15 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 kwietnia 2016 r. i kosztami procesu. Uzasadniając żądanie wskazano, że roszczenie dochodzone jest na podstawie umowy pożyczki zawartej przez pozwaną z poprzednikiem prawnym powoda, której pozwana nie spłaciła, także po wezwaniu jej do zapłaty, stąd powstało zadłużenie w dochodzonej pozwym kwocie, na którą składają się należność główna (2.801,38 zł), odsetki umowne naliczone przed wypowiedzeniem (17,20 zł), odsetki karne naliczone zgodnie z umową (83,99 zł), odsetki po wypowiedzeniu (182,96 zł), opłata operacyjna za obsługę pożyczki (779,78 zł), opłata przygotowawcza / prowizja za udzielenie pożyczki (133,34 zł) i koszty zapadłe (22,50 zł).

Bez wydania nakazu zapłaty sąd właściwy dla elektronicznego postępowania upominawczego, uznając, że okoliczności zawarte w pozwie budzą wątpliwość, przekazał sprawę sądowi właściwości ogólnej (k. 9).

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o jego oddalenie w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych podnosząc zarzut niewykazania podstaw i wysokości dochodzonego roszczenia i kwestionując: 1) zasadność obciążenia pozwanej kosztami dodatkowych opłat (opłatą operacyjną, względnie prowizją), albowiem, jak podano, brak normatywnego limitu pozaodsetkowych kosztów pożyczki w ustawie o kredycie konsumenckim nie oznacza dowolności w kształtowaniu ich wysokości, gdyż podlega ograniczeniom na gruncie art. 385¹ §1 k.c., a opłata jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i stanowi klauzulę abuzywną, 2) zasadność

żądanych odsetek wobec niewskazania sposobu ich wyliczenia i niewykazania daty postawienia wierzytelności w stan wymagalności, jak również niewykazania czy oświadczenie woli o wypowiedzeniu pożyczki w ogóle zostało złożone w świetle tego, że nie załączono dowodu nadania ani dowodu doręczenia go pożyczkobiorcy, 3) zasadność naliczenia kosztów zapadłych wobec niewykazania ich podstawy. Podniesiono nadto, że strona powodowa nie wskazała, w jaki sposób zaliczyła wpłaty dokonane przez pozwaną, a bezspornym jest, że częściowa zapłata nastąpiła.

Obie strony reprezentowane są przez zawodowych pełnomocników.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 kwietnia 2014 r. pozwana G. Z. zawarła umowę pożyczki z poprzednikiem prawnym powoda (pożyczkodawcą). Na podstawie wskazanej umowy udzielono pozwanej pożyczki gotówkowej w kwocie 6.520 zł na okres do dnia 15 października 2015 r., stawiając do dyspozycji pożyczkobiorcy kwotę 4.000 zł (kwota pożyczki do wypłaty). Oprocentowanie nominalne pożyczki ustalono na poziomie 16 % w skali roku, jednak nie wyższym niż czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP. Odsetki umowne określono kwotą 814,54 zł, a rzeczywistą roczną stopę procentową na poziomie 146,43%. Całkowitą kwotą do zapłaty stanowiły: całkowita kwota pożyczki 6.520 zł (w tym pożyczka do wypłaty 4.000 zł, opłata przygotowawcza 200 zł, opłata prowizyjna 2.320 zł), oraz całkowity koszt pożyczki w postaci odsetek umownych za cały okres kredytowania, wynoszących 814,54 zł, co dało łącznie kwotę 7.334,54 zł. Pożyczka miała zostać spłacona w 18 miesięcznych równych ratach po 407,47 zł każda, do 15. każdego miesiąca poczynając od 15 maja 2014 r. Za opóźnienie w spłacie zastrzeżono odsetki karne, o oprocentowaniu zmiennym, odpowiadającym każdorazowo czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP (§ 6 ust. 2-5), a także koszty windykacyjne (§ 6 ust. 6-9). Wypowiedzenie umowy przez pożyczkodawcę mogło nastąpić w razie opóźnienia pożyczkobiorcy w zapłacie dwóch pełnych rat, z zachowaniem 30 dniowego terminu wypowiedzenia, po uprzednim wezwaniu pożyczkodawcy do zapłaty w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Bezsporne, a nadto dowód: umowa pożyczki k. 16-17v, umowa przelewu wierzytelności k. 18-20v, formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego wraz z tabelą opłat i prowizji k. 25-27, wykaz wierzytelności k. 30, oświadczenie o dokonaniu cesji k. 34.

Pożyczkodawca wygenerował wydruk zawiadomienia opatrzonego datą 04 września 2015 r. o wypowiedzeniu umowy pożyczki wraz z wezwaniem pozwanej do zapłaty kwoty 3.777,78 zł, jednak nie załączył dowodu wysłania tego pisma ani dowodu jego doręczenia adresatce. **Bezsporne, a nadto dowód:** wydruk k. 28-29v.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się częściowo uzasadnione.

Powód dochodził swojego roszczenia z tytułu umowy pożyczki konsumenckiej.

Zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Pożyczka może być połączona z wynagrodzeniem dla udzielającego pożyczki albo bez wynagrodzenia.

Ustawa o kredycie konsumenckim reguluje obowiązkową treść umów pożyczek, zawieranych przez konsumenta z przedsiębiorcą i także znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie. Mając jednak na uwadze, że pozwana nie kwestionowała treści umowy i jej kompletności w aspekcie informacji, które ma uzyskać konsument przy zawarciu umowy, zbędnym było przytaczanie regulacji ustawowych.

W niniejszej sprawie do bezspornych należał fakt zawarcia umowy pożyczki, jej treść, podmioty pierwotnego stosunku prawnego, a także fakt następstwa prawnego i legitymacja procesowa stron. Spornym było natomiast to, czy żądane

przez powoda odsetki, opłaty i koszty dodatkowe zostały należycie wykazane oraz czy znajdują uzasadnienie na gruncie łączącego strony stosunku prawnego.

Analiza bezspornych okoliczności faktycznych prowadzi, zdaniem sądu, do wniosku, że koszt pożyczki, jaki ponieść miała pozwana, był rażąco wygórowany. Pożyczka została udzielona na półtora roku, a jej rzeczywista stopa procentowa wynosiła 146,43%. Wprawdzie sąd orzekający nie dysponuje dowodem pozwalającym na ustalenie, w jaki sposób wyliczono ten wskaźnik (wedle ustawy o kredycie konsumenckim przedsiębiorca miał obowiązek powiadomić o kosztach obciążających konsumenta, ale już nie miał obowiązku wyjaśniania sposobu ich ustalenia), a zatem, czy wyliczenie to jest prawidłowe, lecz jeśli zważy się na kwotę postawioną do dyspozycji pożyczkobiorcy (4.000zł) i zestawia ją z kwotą, którą pozwana musiała ponieść płacąc pożyczkę w wymaganym umową terminie (7.334,54 zł) nie budzi wątpliwości, że stopa zwrotu była bardzo wysoka. Ponieważ jednak, zdaniem sądu, opłaty przygotowawcza oraz operacyjna (prowizyjna) należą do głównych świadczeń stron umowy pożyczki połączonej z wynagrodzeniem pożyczkodawcy (są jednym z elementów jego wynagrodzenia), a zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, przepis art. 385¹ § 1 k.c. nie znajduje zastosowania. Nie oznacza to, że pozwana winna ponieść wszystkie koszty wynikające z umowy. Treść umowy podlega bowiem także ocenie z punktu widzenia art. 58 § 2 k.c. Zgodnie z jego treścią, nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeśli nieważnością dotknięta jest tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.). W rozpoznawanej sprawie koszty zastrzeżone przez pożyczkodawcę, przewidziane obok wynagrodzenia w postaci odsetek umownych, tak ukształtowały treść stosunku prawnego stron, że rażąco pokrzywdziły stronę słabszą, która zawarła umowę z przedsiębiorcą, zarobkowo i profesjonalnie trudniącym się tego rodzaju działalnością. Na treść umowy, poza kwotą wnioskowaną do wypłaty i być może okresem kredytowania, pozwana nie miała żadnego wpływu. Wysokość całkowitych kosztów pożyczki została jej narzucona przez podmiot udzielający pożyczki. Pozwana wyraziła na to zgodę składając pod umową swój podpis i korzystając z kwoty postawionej do jej dyspozycji. Powinna w związku z tym spłacić swoje zobowiązanie zgodnie z zasadą, że umów należy dotrzymywać, jednak wysokość obciążeń, jakie nałożono na pozwaną wskazuje, że były one rażąco niesprawiedliwe i niegodne przedsiębiorcy respektującego zasady uczciwości i rzetelności kupieckiej oraz nienadużywającego silniejszej pozycji. W tym kontekście sąd uznał, że dochodzone pozwem opłaty przygotowawcza i operacyjna, ponad kwotę już przez pozwaną uiszczoną, naruszają ww. zasady współżycia społecznego skutkując nieważnością umowy w tej części. Trzeba bowiem przypomnieć, że obie opłaty określone w umowie wynosiły łącznie 2.520 zł, a powód dochodzi z tytułu tychże opłat kwoty 913,12 zł, co wskazuje na fakt częściowego spełnienia przez dłużniczkę świadczenia, tj. zapłaty kwoty 1.606,88 zł. Wierzyciel nie podnosił bowiem, że dochodzi w niniejszej sprawie świadczenia częściowego ani że zwolnił częściowo dłużniczkę z długu. Zdaniem sądu, kwota uiszczona przez pozwaną na poczet opłat przygotowawczej i operacyjnej (prowizyjnej), zastrzeżonych przez wierzyciela jako część przysługującego mu, oprócz odsetek, wynagrodzenia za korzystanie z udostępnionych pożyczkobiorcy środków, w pełni wyczerpuje roszczenie powoda z ich tytułu. Nie można natomiast uznać, że sam fakt zastrzeżenia w umowie opłat tego rodzaju jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Prowizja oraz opłata przygotowawcza są powszechnie stosowane w działalności bankowej, a także parabankowej, jako osobna od odsetek umownych kategoria wynagrodzenia i znajdują oparcie na gruncie swobody kontraktowej. Dopiero zastrzeżenie ich w rażącej wysokości może być oceniane przez pryzmat norm moralnych, z uwagi na uprawnienie, jakie niesie ze sobą art. 58 § 2 k.c.

Jeżeli chodzi o żądane przez powoda skapitalizowane odsetki sąd przyjął, że powód nie wykazał tego roszczenia co do wysokości. Nie podał bowiem sposobu, w jaki dokonano wyliczenia odsetek (od jakiej kwoty zadłużenia, wg jakiej stopy i za jaki okres). Skutkuje to niemożnością zweryfikowania przez sąd, choćby przy użyciu kalkulatora odsetkowego, czy odsetki skapitalizowano prawidłowo, a konsekwencją zaniedbania wykazania wysokości roszczenia musi być oddalenie powództwa w tym zakresie, gdyż powód nie podał tu ciężarowi dowodowemu, o którym mowa w art. 6 k.c.

W odniesieniu do kwoty żądanej jako koszty zapadłe sąd nie jest w stanie, na gruncie materiału zaoferowanego przez powoda, ustalić co wchodzi w skład tychże kosztów, a powód w żaden sposób nie wykazał faktu ich poniesienia ani ich

wysokości, wobec czego i w tym zakresie nie sprostał ciężarowi dowodowemu, co skutkowało oddaleniem powództwa co do kosztów zapadłych.

Zasadne okazało się natomiast roszczenie o zapłatę należności głównej. Skoro pozwana zaciągnęła zobowiązanie i otrzymała środki pieniężne do dyspozycji, winna je wierzycielowi zwrócić. Kwota należności głównej nie budzi zastrzeżeń, gdyż jest niższa od kwoty udzielonej pożyczki. Jeśli pozwana chciała wykazać, że zapłaciła więcej, niż wynika to z obliczeń powoda, mogła, w ślad za przerzuconym na nią ciężarem udowodnienia faktu niweczącego roszczenie powoda, przedstawić stosowne dowody. Jednak w swej obronie procesowej nie przedstawiła żadnego dowodu. Sąd nie miał więc podstaw, by kwestionować wysokość niezapłaconej przez pozwaną części należności głównej. W tym zakresie powództwo, jako zasadne, podlegało uwzględnieniu, o czym orzeczono w pkt I sentencji. Roszczenie odsetkowe, poza niewykazaniem (o czym wyżej) roszczeniem dotyczącym kwoty odsetek skapitalizowanych, było zasadne, jako oparte na treści art. 481 § 1 i 2 k.c. Dłużniczka, nie uiszczając zapłaty w umownym terminie, popadła w opóźnienie, w którym do dziś pozostaje. Nie budzi wątpliwości, że wypowiedzenie umowy nastąpiło najpóźniej w dacie złożenia pozwu, a więc od dnia następnego powód zasadnie może domagać się odsetek za opóźnienie. Powód nie wykazał bowiem, aby wcześniej niż z datą złożenia pozwu doszło do wypowiedzenia pozwanej umowy pożyczki i postawienia całej niespłaconej należności w stan wymagalności. Brak dowodu nadania / doręczenia pozwanej oświadczenia woli o wypowiedzeniu i zakwestionowanie przez nią faktu otrzymania takiego wypowiedzenia, skutkuje niemożnością uznania tego faktu za bezsporny, a nie został on w żaden sposób wykazany.

W pkt II oddalono powództwo o kwoty dalej idące, z powodów wyżej przedstawionych.

W pkt III orzeczono o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c. Powód wygrał w około 70 % ($2.801,38 : 4.021,15 \text{ zł} \times 100 = 69,66 \%$). 70 % należnych mu do zwrotu od przeciwnika procesowego kosztów procesu daje kwotę 910 zł (koszty zastępstwa 1.200 zł + uiszczona opłata sądowa 100 zł = 1.300 zł $\times 70\% = 910$ zł). Pozwana wygrała w około 30 % i należna jej do zwrotu od przeciwnika procesowego kwota kosztów procesu wynosi 370,20 zł (koszty zastępstwa procesowego 1.200 zł + 2 x opłata skarbową, tj. od pełnomocnictwa głównego i substytucyjnego 34 zł = 1.234 zł $\times 30\% = 370,20$ zł). Przy stosunkowym rozdzieleniu kosztów, do zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda pozostała różnica w kwocie 539,80 zł ($910 \text{ zł} \text{ minus } 370,20 \text{ zł} = 539,80 \text{ zł}$) i tę kwotę zasądzono w pkt III.